

OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE

INTERNETOWE ZASOBY EDUKACYJNE

ICH TWÓRCZE WYKORZYSTANIE W TWORZENIU
ŚRODOWISKA PRACY

MATERIAŁY
ZE
SZKOLENIA

CIEKAWY
LINKI

GOTOWE
ZASOBY

W marcu 2017 rok po raz szósty był obchodzony na całym świecie Tydzień Otwartej Edukacji - globalne wydarzenie poświęcone dostępności i otwartości materiałów oraz praktyk edukacyjnych. Obchody Tygodnia Otwartej Edukacji to idealny moment na dyskusję nad problemami związanymi z prawem autorskim, jakie występują w praktyce edukacyjnej np. związane z dozwolonym użyciem.

Tydzień Otwartej Edukacji to także czas intensyfikacji promocji korzystania oraz współtworzenia otwartych materiałów edukacyjnych, a także popularyzowania zagadnień związanych z prawem autorskim. Jest to również okazja do dyskusji nad ideą otwartych zasobów: czym jest edukacja oparta na otwartych zasobach? jaki wpływ na uczenie się przez całe życie mają aplikacje mobilne, a także niezliczone zdigitalizowane zasoby z muzeów i bibliotek?

Otwarte zasoby edukacyjne, chociaż pozwalają na budowanie edukacji dostępnej dla wszystkich uczniów i nauczycieli oraz łatwe korzystanie z jej zasobów dzięki cyfrowym technologiom, nie są postrzegane jako istotne przez większość nauczycieli i uczniów, ale niestety także decydentów.

W Tygodniu Otwartej Edukacji - 28 marca 2017 roku - w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu odbyło się szkolenie **Internetowe zasoby edukacyjne i ich twórcze wykorzystanie w tworzeniu środowiska pracy**. Warsztat obejmował trzy moduły:

1. Filmy i zdjęcia na wolnych licencjach – jak z nimi pracować?
2. Biblioteki cyfrowe – zasoby warte odkrycia.
3. Baza materiałów edukacyjnych - dostęp do wiedzy i innowacji.

FILMY, ZDJĘCIA I MUZYKA NA WOLNYCH LICENCJACH

Prowadząca pierwszą część szkolenia **Alina Dyrek** skoncentrowała się na wskazaniu miejsc w Internecie, w których dostępna jest grafika na wolnych licencjach. Podkreśliła jak ważne jest korzystanie z legalnych źródeł. Wyjaśniła do czego w szkole służy dozwolony użytek.

Definicja dozwolonego użytku (Legalna Kultura):

„Dozwolony użytek prywatny - prawo do nieodpłatnego korzystania - bez zezwolenia twórcy - z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

Dozwolony użytek publiczny - umożliwienie określonej grupie podmiotów korzystania z utworów objętych autorskimi prawami majątkowymi. Działanie takie może odbywać się w pewnych okolicznościach wskazanych w ustawie i jest uzasadnione celami istotnymi społecznie.

Utwór rozpowszechniony - taki, który za zezwoleniem twórcy został udostępniony publicznie”.

źródło: <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/b-przewodnik-b-po-prawie-autorskim/dozwolony-uzytek>

B A Z A L E G A L N Y C H Ź R Ó D E Ł

Filmy

> WIĘCEJ

Muzyka

> WIĘCEJ

Książki

> WIĘCEJ

Prasa

> WIĘCEJ

Muzea
Galerie
Archiwa

> WIĘCEJ

Gry

> WIĘCEJ

Fotografia

> WIĘCEJ

Crowdfunding

> WIĘCEJ

Alina Dyrek wyjaśniła w jaki sposób można korzystać z dowolnego użytku w szkole, czego on dotyczy, z których dokumentów można swobodnie i bezpiecznie korzystać oraz jak publikować swoje materiały, aby inni mogli swobodnie z nich korzystać.

Następnie przypomniała czym są i jak działają licencje Creative Commons:

„Licencje i narzędzia Creative Commons zostały stworzone, aby tworzyć równowagę wewnątrz tradycyjnego modelu "wszystkie prawa zastrzeżone" obowiązującego w systemie prawa autorskiego. Nasze narzędzia dają każdemu, od indywidualnych twórców, po duże firmy i instytucje, możliwość udostępniania innym swoich utworów w ustandaryzowany i prosty sposób. Dzięki narzędziom CC i zaangażowaniu użytkowników stale wzrasta liczba otwartych zasobów cyfrowych, treści, które mogą być kopiowane, rozpowszechniane, edytowane, remiksowane i ulepszone, zgodnie z zasadami i w granicach prawa autorskiego”.

źródło: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=pl>

Prowadząca wyjaśniła oznakowanie wolnych licencji. Skupiła się na najważniejszych: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach, użycie niekomercyjne czy bez utworów zależnych.

W ostatniej części spotkania wyjaśniła czym jest domena publiczna:

„Domenę publiczną możemy rozumieć jako dobro wspólne całego społeczeństwa, a nawet całej ludzkości. Składają się na nią takie zasoby wspólne, jak: dziedzictwo kulturowe,

wspólny język, wspólna wiedza i wymieniane informacje czy środowisko naturalne i krajobraz”.

Po zapoznaniu się z definicją uczestnicy warsztatu przystąpili do ćwiczeń polegających na wyszukiwaniu i opisanie zdjęć, filmów i muzyki na wolnych licencjach. Na zakończenie podała źródła darmowych i legalnych zasobów oraz sposoby ich wyszukiwania takie jak: Creative Commons, grafika Google, Flickr, Pixabay, Vimeo, You Tube, Jamendo, Free Music Archive.

źródło: <http://domenapubliczna.org/co-to-jest-domena-publiczna/>

PREZENTACJA Z WARSZTATU

BIBLIOTEKI CYFROWE - ZASOBY WARTO ODKRYCIA

Druga część szkolenia poświęcona była otwartym zdigitalizowanym zasobom bibliotecznym. **Małgorzata Grabowska** poleciła wartościowe otwarte zasoby, które warto wykorzystać w pracy z uczniami. Zaprezentowała serwis Wolne Lektury (Szkolna Biblioteka Internetowa), w którym dostępne są teksty lektur szkolnych, zalecanych przez MEN, (które trafiły już do domeny publicznej) opracowane, opatrzone komentarzem i udostępnione w kilku formatach. Prawa autorskie w Wolnych Lekturach: większość utworów w bibliotece nie jest objęta majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że można je swobodnie publikować i rozpowszechniać. Nagrania audiobooków podlegające ochronie praw pokrewnych do artystycznych wykonań i fonogramów oraz dodatkowe materiały w tekście - przypisy i motywy literackie, udostępnione są na licencji CC Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0. Publikowane są również utwory, które autorzy lub spadkobiercy praw udostępnili na wolnej licencji CC Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0.

źródło: <http://wolnelektury.pl/info/prawa/>

Prelegentka przedstawiła także zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej - Academica (współczesne książki i czasopisma naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy) oraz POLONA (projekt BN udostępniający teksty literackie i naukowe, dokumenty historyczne, czasopisma, grafikę, fotografie, nuty oraz mapy). Małgorzata Grabowska podkreśliła ogromne bogactwo otwartych zasobów różnych bibliotek cyfrowych. Podała przykłady:

- Biblioteka Literatury Polskiej w Internecie - repozytorium polskich tekstów literackich, znajdujących się w domenie publicznej, Projekt Uniwersytetu Gdańskiego;
- Europeana oraz Biblioteka Europejska;
- Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa czy Cyfrowy Dolny Śląsk.

Kolejne zasoby, wartościowe i przydatne w pracy edukacyjnej z młodzieżą i dziećmi, przedstawione przez Małgorzatę Grabowską to bazy pełnotekstowe, m.in. BazHum, czyli projekt Muzeum Historii Polski w Warszawie otwierający dostęp do zasobów humanistycznych i społecznych w internecie. W ramach projektu powstała baza bibliograficzna czasopism BazHum oraz przygotowywany obecnie zbiór kilku tysięcy artykułów "Przeglądu Historycznego", opublikowanych na łamach czasopisma w la-tach 1905 - 2007.

źródło: <http://hist.pl/bazhum>

Prelegentka poleciła także Libri Vox - kolekcję ponad 1268 książek dostępnych w domenie publicznej w formacie audio czy też INTERNET ARCHIVE - największe internetowe archiwum zasobów multimedialnych oraz archiwum historii internetu: 20 mln skatalogowanych pozycji, pełne teksty 400 000 książek, kolekcja plików multimedialnych (123 000 filmów, 50 000 koncertów, 268 000 nagrań).

Na zakończenie pokazała także projekty WIKI – typowe otwarte zasoby:

Wikiźródła - repozytorium tekstów źródłowych oraz ich tłumaczeń. Udostępniane są: oryginalne, wcześniej opublikowane utwory, teksty i dokumenty historyczne rangi państwowej lub międzynarodowej, tłumaczenia oryginalnych tekstów.

Wikiversity - zawiera treści z pozostałych projektów Wikimedia tworząc na ich bazie gotowe do użycia w szkołach i na uczelniach zestawy materiałów edukacyjnych, od podręczników przez ćwiczenia po scenariusze lekcji i wskazówki dydaktyczne dla nauczycieli.

Wikicytaty - trzecia pod względem wielkości wersja językowa projektu (ponad 14 tysięcy pojedynczych zbiorów cytatów).

PREZENTACJA Z WARSZTATU

MG • miesiąc

OZE - biblioteki, repozytoria

Materiały dla nauczycieli i uczniów

WOLNE LEKTURY

Biblioteka internetowa Wolne L...
Darmowe, opracowane, pełne t...
wolne lektury

Wolne Lektury [Szkolna Biblioteka Internetowa]
Teksty lektur szkolnych, zalecanych przez MEN, [które trafiły już do domeny publicznej] opracowane, opatrzone komentarzem i udostępnione w kilku formatach
Czytamy Słuchając
Profesjonalne nagrania tekstów z WL

Czytamy słuchając

Audiobooki
Jan Kochanowski, F...
wolne lektury

WOLNE PODRĘCZNIKI

Wolne Podręczniki -...
Wolne Podręczniki t...
wolnepodreczniki

Academika

Udostępnia zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej, w tym współczesne książki i czasopisma naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy

POLONA

Polona
Cyfrowa Biblioteka Narodowa
polona

Dla nauczycieli

OTWÓRZ KSIĄŻKĘ

Książki naukowe, udostępnione przez autorów

BIBLIOTEKA

EUROPEANA

Project Gutenberg

BAZA MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH - DOSTĘP DO WIEDZY I INNOWACJI

W trzeciej części szkolenia **Beata Malentowicz** przedstawiła ideę otwartych zasobów edukacyjnych. Wyjaśniła, że termin odnosi się do tych zasobów, które są w wolnym dostępie, można je powtórnie wykorzystać, przekazać do użytku innym oraz zaadaptować do swoich potrzeb. Obejmuje on zawartość merytoryczną, narzędzia oprogramowania, licencje i poradniki opisujące przykłady najlepszego ich użycia.

Otwarte, czyli wolny dostęp studiowania i stosowania informacji, swoboda redystrybucji kopii, swoboda modyfikacji, swoboda dystrybucji wersji zmodyfikowanych.

Zasoby, czyli dobro publiczne, zasoby cyfrowe, używane przez każdego bez umniejszania praw innych.

Edukacyjne, czyli materiały wykorzystywane w kształceniu, także materiały pomocnicze, publikacje, zestawienia danych.

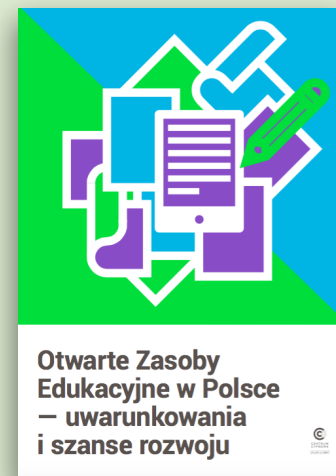
W drugiej części warsztatu przedstawiła instytucje ważne dla idei otwartych zasobów. Najważniejsza czyli KOED - Koalicja Otwartej Edukacji - została „założona przez 4 instytucje reprezentujące edukację i naukę: Fundację Nowoczesna Polska, ICM UW, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Stowarzyszenie Wikimedia Polska. Misją KOED jest wspieranie tworzenia otwartych zasobów edukacyjnych i promowanie związanych z nimi dobrych praktyk i narzędzi.

Koalicja Otwartej Edukacji to porozumienie organizacji pozarządowych i instytucji działających w obszarze edukacji, nauki i kultury. Wiedza to dobro publiczne i wszyscy powinni móc swobodnie z niej korzystać”.

źródło: <http://koed.org.pl/pl/nasza-misja/>

Beata Malentowicz pokrótce przedstawiła projekty edukacyjne koalicjantów oraz ich najważniejsze publikacje

Uczestnicy warsztatu poznali również wiele serwisów i portali instytucji tworzących i udostępniających OZE. Przykłady: Otwarte zasoby, EDUNews.PL - portal o nowoczesnej edukacji - e-zasoby edukacyjne dla ucznia i nauczyciela, Nowoczesne Nauczanie - 10 otwartych zasobów edukacyjnych, które warto znać, Webowa biblioteka Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN "WOM" w Częstochowie, gdzie materiały dla użytkowników są udostępnione wg przedmiotów i zagadnień związanych z edukacją, Otwarte Zasoby Edukacyjne w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Krakowie w podziale na zasoby dla nauczycieli, grafika, wirtualne muzea i galerie, biblioteki cyfrowe i aplikacje.

W kolejnej części warsztatu prelegentka zaprezentowała projekty Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu, w których są udostępnione otwarte zasoby edukacyjne.

ZASOBY DBP

Pracownicy Biblioteki chcąc ułatwić użytkownikom dostęp do różnych materiałów w obrębie jednego zagadnienia opracowują internetową bibliotekę zasobów edukacyjnych WebowaDBP.

Materiały są udostępniane w sześciu grupach tematycznych:

WEBowad**o**

Dyskusje i wyzwania

Kartka z kalendarza

Ludzie i ich dzieło

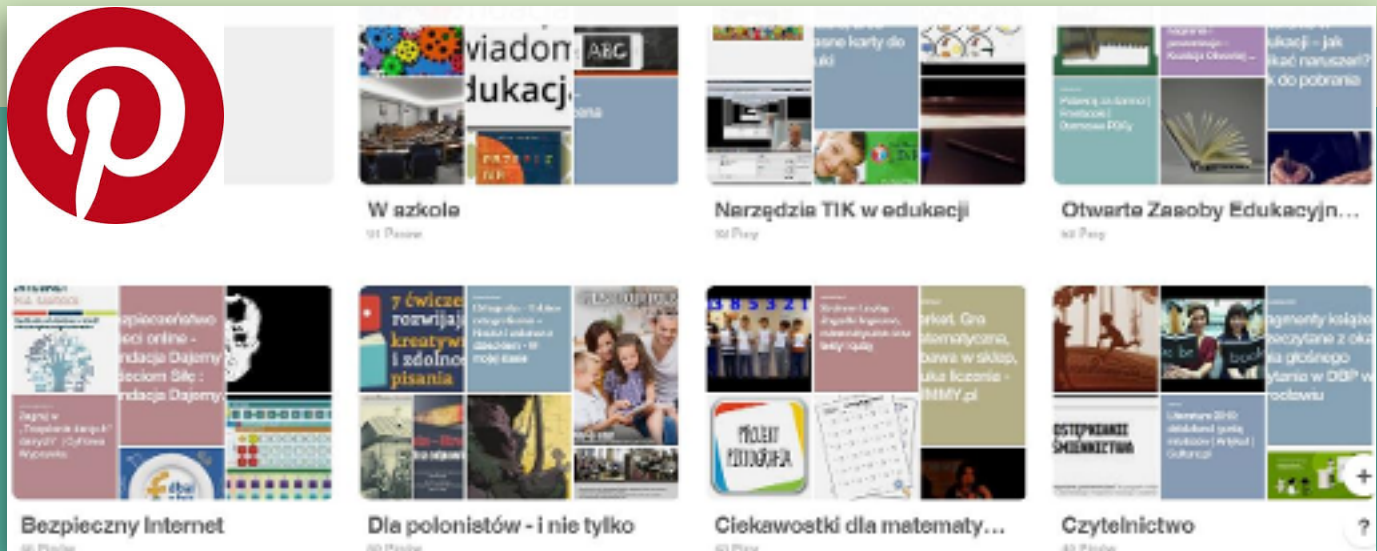
Pomysł na lekcję

Varia

Z kart historii

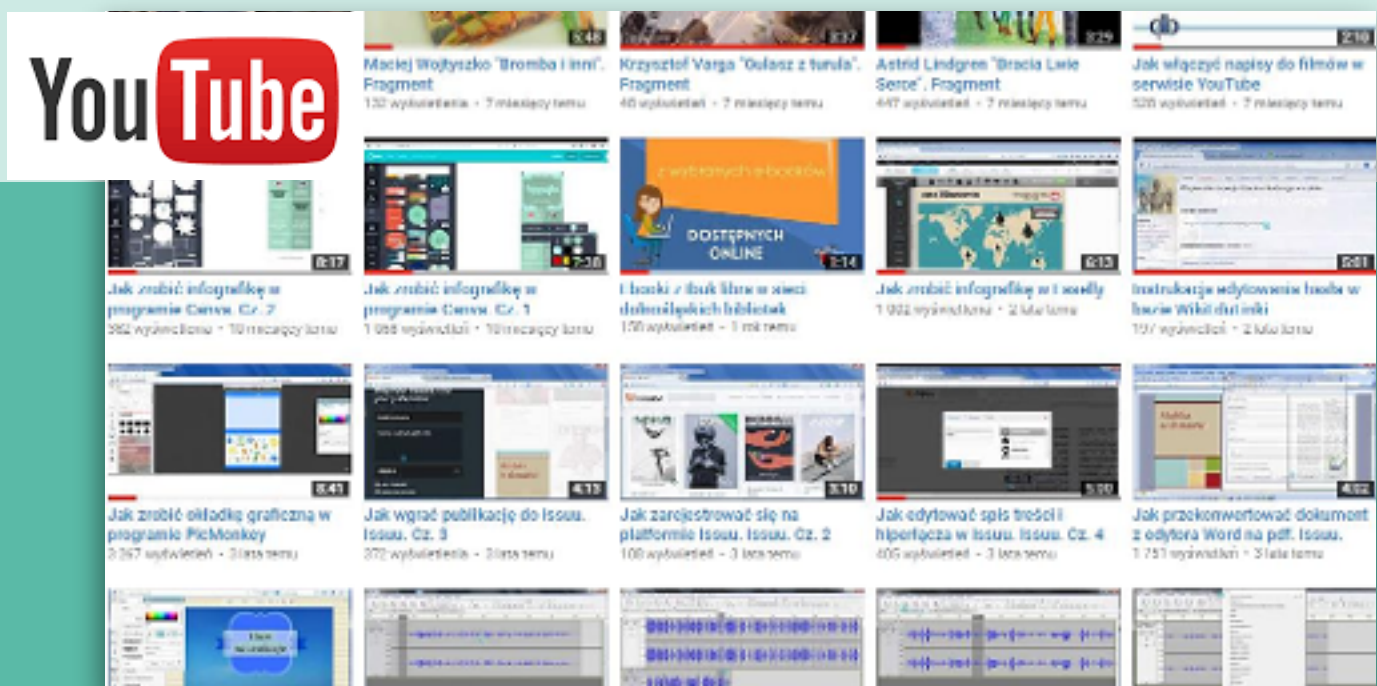
DBP utworzyła także swoją stronę w światowym katalogu pomysłów, czyli w serwisie Pinterest, gdzie na dwudziestu tematycznych tablicach umieszczono blisko 800 pinów. Jedna z tablic jest poświęcona otwartym zasobom edukacyjnym i prawu autorskiemu.

Materiały udostępnione na PinterestDBP:

Wolne zasoby edukacyjne tworzone przez DBP we Wrocławiu dostępne są także na kanale YouTube DBP. Jedną z utworzonych playlist dotyczy tutoriali i samouczków z przydatnych nauczycielom programów i aplikacji. Najnowsze propozycje to Jak edytować film w telefonie w aplikacji VideoShow czy Jak zrobić prezentację w Emaze.

Wszystkie filmy, materiały promujące czytanie oraz wspomniane tutoriale dostępne są:

Ostatnia część warsztatu była prezentacją wielotematycznych zasobów dla nauczycieli popularyzowanych przez takie serwisy i portale jak m.in. Scholaris, Doskonalenie w sieci, Edukator, Cyfrowy Nauczyciel, Superbelfrzy, Centrum Cyfrowe, Khan Academy - darmowe kursy, lekcje i ćwiczenia online, Edux.pl: publikacje nauczycieli, IBE - Baza Narzędzi Dydaktycznych - Educentuzjaści.

Bardzo ważnym elementem otwartych zasobów są niezwykle ciekawe zasoby tematyczne. Przykładem może być Ninateka, Filmoteka - Programy filmowe - Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Filmoteka szkolna, Wszechnica. Materiały z historii, edukacji medialnej, matematyki czy bezpieczeństwa w sieci także dostępne są jako otwarte zasoby, najczęściej z licencją uznanie autorstwa oraz użycie niekomercyjne.

Warto pamiętać, że darmowe programy i aplikacje, z których na co dzień korzystają uczniowie i nauczyciele to także otwarte zasoby.

PREZENTACJA Z WARSZTATU

Internetowa baza materiałów edukacyjnych - dostęp do wiedzy i innowacji
by Beata Malentowicz

1 Otwarte Zasoby Edukacji

Otwarte_Zasoby_Edukacyj...

2 OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE

Otwarte Zasoby Edukacyjne

3 możliwość wymiany wiedzy

infografika

4 DZYSKAO! Dosięgnąć... Dzielić się swoją wiedzą

Uczyć i rozwijać zawodowo

Chcesz wiedzieć więcej?

infografika

5 Presentation

Edukacja w sieci - OZE.pptx

6 wspólnie tworzymy się KOALICJA

Napraw PRAWO AUTORSTWA

Koalicja Otwartej Edukacji ...